

Tagħrif dwar il-qniepen tal-Parroċċa tas-Salvatur f'Hal Lija

F'gheluq is-sittin sena minn meta ndaqqu għall-ewwel darba

Kien fil-Kwaranturi tas-sena 1946 meta l-Kappillan ta' dak iż-żmien, Dun Karm Lia, habbar li se jsiru sett ta' qniepen godda għall-Parroċċa. In-nies ta' Hal Lija mill-ewwel bdew jagħtu s-sehem finanzjarju tagħhom u sal-Festa tas-Salvatur ta' l-istess sena ngabru madwar ham-est elef Lira Maltin (Lm5,000). Wara l-festa, l-Kappillan ordna l-qniepen għand id-Ditta John Taylor, f'Loughborough, fl-Ingilterra.

F'Ottubru ta' dik is-sena, il-kappillan u s-Sur Antonio Cutajar, is-sagrستان ta' dak iż-żmien, telghu l-Ingilterra u żaru l-funderija ta' John Taylor fejn raw

il-qniepen jinħadmu. Huma ġew mogħtija qanpiena żgħira bhala ri-gal għall-Parroċċa, liema qanpiena tinsab fil-Kor tal-Knisja. Din għandha biċċa apparrat mekkaniku li kien magħmul minn Dun Ġuzepp Tanti u għadha tindaqq kuljum qabel il-ħruġ tal-quddies.

Tajjeb li nsemmi l-ismijiet u l-piż li għandhom dawn il-qniepen: il-kbira jisimha Salvina u tiżen 53 qantar u 76 ratal;

ir-raba' waħda Carmela li tiżen 26 qantar; it-tielet jisimgha Margerita u tiżen 16-il qantar; it-tieni waħda Katerina li tiżen 8 qantar; u l-aħħar waħda iż-żghira li jisimgha Giuseppa u tiżen 4 qantar.

Hawnhekk nixtieq nagħmel daqsxejn parentesi żghira u nsemmi il-qniepen il-qodma, li għadhom jintużaw sal-gurnata tal-lum. Il-qanpiena l-kbira tintuża biex tindaqq tat-tmienja ta' filghodu, fnofsinhar u filghaxija għad-daqq ta' l-Ave Marija. Tindaqq ukoll waqt il-Vjatzku li jsir kull sena għall-morda tar-raħal tagħna. It-tielet qanpiena (il-fustanija) u r-raba' waħda (ix-xiħa) jintużaw għad-daqq tal-arloġġ. It-tieni qanpiena (tal-mewt) tinsab fil-Knisja l-Qadima tas-Salvatur, filwaqt li ż-żghira qegħda fil-Kappella ta' San Pietru u tindaqq għall-quddiesa ta' kuljum.

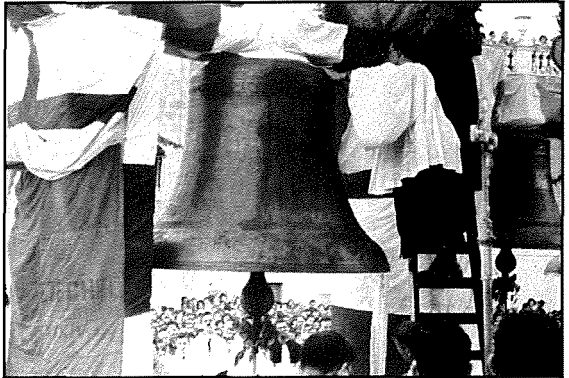
Kien f'Ġunju tal-1947 meta

l-qniepen waslu Malta, u l-vapur li ġew fuqu kien jismu il-"Gitano". Wieħed jista' jimmagina l-ferħ li kien hawn fir-raħal tagħna. Il-Ħadd ta' qabel ingabu mix-xatt għal Hal Lija, il-Kappillan tella' bil-polza l-ħames

trakkijiet li fuqhom il-qniepen kienu se jingarru. Is-sidien tat-trakkijiet kienu kollha minn Hal Lija. It-trakk li garr il-qanpiena l-kbira kien dak ta' Nikola Caruana, u nzerta l-iktar trakk qadim, fil-waqt li t-trakk li fuq ngabet il-qanpiena ż-żghira kien l-iktar wieħed b'saħħtu u kien misjuq minn Crexenzio Scerri.

Meta l-qniepen ingabu Hal Lija, it-trakkijiet għaddew minn dawn il-postijiet: mix-Xatt għall-Marsa, mill-Hamrun, minn B'Kara u minn Hal Balzan għal Hal Lija. Kif waslu l-misraħ fi Triq il-Kbira, in-nies baqgħu telghin warajhom f'dimostrazzjoni sa fuq iz-zuntier tal-Knisja, u mal-qanpiena l-kbira telgħa Leli Lia lli kienu jgħidulu t-"tillir-it". Hawhekk nixtieq ngħid li l-pjazza ta' quddiem il-Knisja kienet għadha mhux miftuħa kif nafuha llum. Fuq iz-zuntier tal-Knisja, eżattament qud-

diem il-bieb il-kbir, in-tramaw hames arkati bil-pilastri tal-gebel imżejnin bil-fjuri u l-bnadar. Dan ix-xogħol kollu kien fidejn is-Sur Wiġi Fenech. Matul l-iljieli li l-qniepen damu fuq iz-zuntier, kien ikun hemm l-ghassa magħhom mimn ċertu Ċensu Camilleri li kien magħruf aħjar bhala "iċ-ċe" u lil kien minn Hal Lija.

Fil-15 ta' Ġunju 1947 saret il-konsagrazzjoni tal-qniepen il-godda mill-Arcisqof Mons Mikiel Gonzi u wara li tberku ndaqqet mota solenni ta' hames minuti. Għall-funzjoni kien hemm hames kniener imqabba bil-faham għall-inċens, li kont ippreparajt-jien stess. Fost il-ġemgħa kienu prezenti wkoll il-hames parrinijiet tal-qniepen. Nibda bil-Kappillan Dun Karm Lia li flimkien mal-Kleru kien parrinu tal-qanpiena l-kbira, tar-raba' waħda kien is-Sur Carmelo Pirotta (iċ-ċmieni), Lady Margaret Strickland kienet parrina tat-tielet qanpiena filwaqt li t-tabib tar-raħal Dr Paul Galea kien parrinu tat-tieni waħda, u fl-aħharnett is-Sur Joseph Bianco li kien parrinu tal-qanpiena ż-żghira.

Kien proprju matul dik il-ġimgħa ta' wara l-konsa-

grazzjoni li l-qniepen bdew jiġu mtellgħin fil-kampnari u jitpoġġew f'posthom fuq it-travi. Ix-xogħol kollu kien fidejn l-imghallem Karmnu "il-patri" u haddiema oħra, kollha miż-Żejtun. Ta' min jgħid li fuq parir tal-fabbrikant, John Taylor, l-qniepen inħaddmu mingħajr kuruni, huma marbutin bil-boldijiet mat-travi u l-ilsna maħdumin bil-"bold bearings". Il-qanpiena ż-żghira tellgħuha t-tfal b'gibda habel minn fuq iz-zuntier sa fejn l-istatwa ta' San Pawl, u l-kbira giet imtellgħa mill-irġiel. Kif appena l-qanpiena l-kbira waslet mal-gwarniċun tal-Knisja inqata' l-habel tal-vent u kulhadd inħasad, imma għall-grazzja t'Alla ma gara xejn.

Meta tlesta x-xogħol kollu ndaqqet mota solenni bil-qniepen il-godda, filwaqt li fil-Knisja tkanta t-"Te Deum" bhala ringrazzjament lil Kristu Salvatur. ■